

Erfgoed Magazine Enschede

Een uitgave van de Stichting Cultureel Erfgoed Enschede,

Jaargang 11 - nummer 132 APRIL 2026

INHOUDSOPGAVE

1. Kanaal Almelo-Nordhorn. (2.)
2. Zusters achter het hofje.
3. Boekenshop.
4. Aanscherping van de integrale gebiedsvisie vernieuwd stationskwartier Enschede.
5. Meldpunt Cultureel Erfgoed Enschede.
6. De Dom in Keulen, Unesco Wereld Erfgoed.
7. Culinair erfgoed der Lage Landen. (1.)
8. Vijf keer immaterieel erfgoed voorgedragen.
9. Gevonden in het vuilnis.
10. De Klokkenplas hart van Enschede. (2.)
11. Nieuw op onze website.
12. Kerkenvisies feiten en inzichten 2.
13. Street art van Jan is De Man.
14. Metaformose voor Boulevardkwartier.
15. Het verhaal van Oldenzaal vroeger, nu, en straks.
16. Gemeenten noordoost Twente gaan samenwerken.
17. "De Efteling" van Enschede krijgt nieuwe bewoners.
18. Palmpassen in Glanerbrug 1952 en 1954.
19. Bescherming van raatakkers en karrensporen.

1. Kanaal Almelo-Nordhorn. (2.)

Het Schuivenhuisje.

Foto's SCEE.

In Volthe, ten noordwesten van Denekamp, staat het monumentale schuivenhuisje een rijksmonument, waar de rivier de Dinkel het kanaal kruist. Het huisje heeft een lengte van ongeveer vijftien meter, is anderhalve meter breed en ongeveer drie meter hoog. Het Schuivenhuisje werd gebouwd in 1887, toen de scheepvaart op het Almelo-Nordhorn kanaal nog groeiende was. Inmiddels heeft het kanaal een interessante [fiets en wandelroute](#). Door het ophalen van de stalen schuiven werd de waterstand vanuit de Dinkel op peil gehouden, waardoor het kanaal ook in droge zomers niet droog kwam te staan. Toen in 1960 het kanaal Almelo-Nordhorn werd afgesloten voor scheepvaart, verloor het Schuivenhuisje zijn functie. In 2005 besloot het Waterschap Regge en Dinkel in samenwerking met onder andere de gemeente Dinkelland, provincie Overijssel en de Regio Twente het Schuivenhuisje grondig te restaureren. De totale kosten voor deze restauratie werden beraamd op € 1.089.528. Het Schuivenhuisje kreeg landelijke bekendheid door een reclamespot van de Twentse beschuitbakkerij Bolletje.

De geschiedenis van het Almelo-Nordhorn kanaal.

Het 37,6 kilometer lange kanaal, dat bij benadering 200.000 m³ water kan bevatten, had oorspronkelijk een breedte van 13,9 meter aan de oppervlakte en 7,5 meter op de bodem. Bij Almelo ligt het kanaal op een hoogte van tien meter boven NAP, bij de grens met Duitsland ligt het op 21,5 meter boven NAP.

Het kanaal Almelo-Nordhorn werd gegraven aan het eind van de 19e eeuw. Het kanaalvak van Almelo tot de grens bij Denekamp werd in 1889 in gebruik genomen. Het laatste gedeelte, de verbinding met het Eems-Vecht kanaal in Nordhorn, kwam gereed in 1902. Aanleiding van de aanleg was een verdrag tussen de Nederlandse en Pruisische regering uit 1876, dat gesloten werd omdat men hoge verwachtingen had van verbindingen tussen waterwegen in Duitsland en Nederland. Tot drukke scheepvaart kwam het niet, omdat bij de voltooiing van het kanaal de schepen al te groot waren voor het ondiepe water. In het topjaar 1912 telden de sluiswachters nog geen vijfhonderd schepen, minder dan twee per dag. Dit aantal nam nog verder af na de opening van het Twentekanaal. In 1960 voer het laatste (turf-)schip door het kanaal.

Huidige functie

Sinds de sluiting voor de scheepvaart in 1960 heeft het kanaal zich tot een natuurgebied ontwikkeld met vele soorten bloemen, vissen en vogels. De laatste jaren zijn er plannen om (een deel van) het kanaal geschikt te maken voor de grensoverschrijdende recreatievaart. Er is kritiek op deze plannen vanwege het risico op verlies van natuurwaarden.

Daarnaast kan het kanaal beschouwd worden als een industrieel monument uit de tweede helft van de 19e eeuw. Zijn vormgeving is sinds 1886 grotendeels ongewijzigd gebleven.

COLOFON

Het Erfgoed Magazine Enschede is een uitgave van de Stichting Cultureel Erfgoed Enschede.

Redactieadres:

Stichting Cultureel Erfgoed Enschede
info@cultureelerfgoedenschede.nl

Bankrelatie:

NL87 INGB 0006 9973 92 t.n.v. Stichting Cultureel Erfgoed Enschede.

Disclaimer

-Ondanks aan de samenstelling van dit magazine bestede zorg kan de redactie geen aansprakelijkheid aanvaarden voor de onvolledigheid of onjuistheid hiervan.

-Het lukt ons niet altijd om de rechthebbende auteur(s) van foto's te achterhalen. Mocht u van mening zijn dat u rechthebbende bent van een foto in dit Magazine, stuur dan een mail naar: info@cultureelerfgoedenschede.nl

2. Zusters achter het hofje.

M.H. Tromplaan 8 in Enschede.

De vereniging Protestantse Zieken Verpleging begon in april 1891 in Enschede met de wijkverpleging. Het doel was om in de behoeftige aan verpleging in de zich ontwikkelende fabrieksstad te voorzien. De wijkverpleging was in Enschede zeer noodzakelijk ook gezien het aantal beperkte ziekenhuisbedden. Na ruim 130 jaar heeft zich deze zorg ontwikkeld tot de thuiszorg, een belangrijke schakel in ons huidige zorgsysteem.

M.H. Tromplaan 8 in Enschede.

Foto's SCEE

De geschiedenis

Toen nog gerund door twee zusters, P.C. Maas en J.A. van Nie, die de grote afstanden in de snel groeiende stad te voet aflegden. De diaconessen kregen het eerste zusterhuis aan de Zuiderhagen.

Om de kosten enigszins te dekken werden op diverse plaatsen busjes geplaatst, bedoeld voor kleine giften. 'Gegoede inwoners' werd schriftelijk om een bijdrage gevraagd. De eerste jaarrekening vermeldt een ontvangst van 1285 gulden en 1163 gulden aan uitgaven. In april

1895 kregen de statuten van de vereniging koninklijke goedkeuring.

Bombardement.

Op 22 februari 1944 werd zusterhuis Achter 't Hofje bij een bombardement verwoest. Ook het archief ging daarbij verloren. Na de oorlog werd het werk voortgezet als het 'Oranje-Groene Kruis'. Dat gebeurde in een voor de zusters aangekocht pand aan de M.H. Tromplaan nummer 8.

Dat het werk van de zusters destijds op waardering kon rekenen, blijkt uit lovende woorden van dr. Koop, directeur van de GGD te Enschede in 1937. "De wijkverpleging vervult een sociaal ideële taak, die moeilijk hoog genoeg kan worden aangeslagen."

Na meerdere fusies ging de instantie in 1976 verder onder de naam Kruiswerk Enschede. Inmiddels zijn de diensten van het Kruiswerk verdeeld over verschillende zorgorganisaties en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) van de gemeente Enschede.

De villa is nu ingericht als kantoorpand.

Wijkverpleegkundigen buiten, op de fiets. Deze foto is gemaakt in 1949, niet lang na de Tweede Wereldoorlog. Een tijd waarin de hygiëne in ons land flink was achteruit gegaan. Dit kwam door voedselschaarste, dicht op elkaar leven en het op grote schaal evacueren van mensen in volle treinen. Foto: FNI.

Advertorial

Gevelreiniging

Het schoonhouden en onderhouden van steenachtige buitengevels, behandeld met verf of onbehandeld, draagt bij aan de duurzaamheid van uw bezit. Als er vuilaanhechting aanwezig is kan dit verwijderd worden door gebruik te maken van hoge druk apparatuur. Onze schilders maken gebruik van deze apparatuur bij het reinigen van een buitengevel.

Een gevel die in het verleden nog niet van verf voorzien is kan ontdaan worden van alle vuilaanhechting. Desgewenst kan een gevel met verschillende middelen op verschillende wijzen behandeld worden, hydrofoberen of muurverven behoren tot onze mogelijkheden. Hier vindt u meer informatie over [hydrofoberen](#).

Uiteraard behoort het opnieuw met muurverf behandelen van in het verleden geschilderde gevels ook tot de mogelijkheden.

3. BOEKENSHOP.

In onze boekenshop bevinden zich ruim 90 boeken over cultureel erfgoed en de historie van Enschede en Twente. Met de aankoop van een boek ondersteunt u tevens de activiteiten van de stichting Cultureel Erfgoed Enschede. Bent u op zoek naar een specifiek boek of wilt u boeken aan de stichting ter beschikking stellen? Laat het ons weten. Via e-mail: info@cultureelerfgoedenschede.nl.

[Klik hier](#)

4. Aanscherping van de integrale gebiedsvisie vernieuwd stationskwartier Enschede.

Als redactie van het Erfgoed Magazine Enschede zijn we gefocust op het cultureel erfgoed van onze stad. Maar hoe ziet Enschede er over een tiental jaren uit en wat betekent dit voor ons cultureel erfgoed.

De toekomstige veranderingen zullen in belangrijke mate plaatsvinden rondom de spooromgeving ook aangeduid als [Centrumkwadraat](#). Volgens de gemeente Enschede wordt het een hoogstedelijk gemengd gebied waarbij nieuwe binnenstedelijke woon- en werkvormen op een duurzame, bereikbare en levendige manier worden ingepast. [Het NS Station](#) vormt het brandpunt van deze ontwikkeling.

Voor station Enschede is in 2015 ook een [Cultuurhistorische waardestelling](#) opgesteld, uitgevoerd door Crimson Architectural Historians in samenwerking met Bureau Spoorbouwmeester. De waardestelling geeft een compleet inzicht in het ontwerp en de historie van het station en zijn omgeving. De waardestelling is dan ook cruciaal voor de verdere ontwikkeling van een visie of ontwerp van het station in de toekomst.

Klik [Hier](#) voor de rapportage vernieuwd stationskwartier.

Bron:

Ontwerpbureau voor architectuur en stedenbouw Keizer Koopmans, Amsterdam

De beelden zijn gemaakt door Keizer Koopmans en Bureau B+B. De foto's zijn gemaakt door Max Hart Nibbrig.

De nieuwe zuidwest ingang van het NS Station.

Advertorial

Monumentenverzekeraar.

Kastelen, buitenplaatsen, herenhuizen, molens: bijzondere bouwwerken uit vroegere tijden die zorgen voor diversiteit in het stads en dorpsbeeld. Monumenten zijn vaak unieke bouwwerken met een bijzondere historie en betekenis. Daarom zet u zich met hart en ziel in voor het behoud van uw monument. Donatus kent de risico's en weet hoe u zich daar het beste tegen kunt verzekeren. Onze bijna 170 jaar ervaring als verzekeraar van religieus en monumentaal erfgoed brengt

een schat aan bouwkundige en verzekeringstechnische kennis met zich mee om ook uw monumentale gebouw te beschermen.

Contact opnemen met Donatus:

Klik [HIER](#)

Donatus is partner van de Stichting Cultureel Erfgoed Enschede.

5. Meldpunt Cultureel Erfgoed Enschede.

Het Meldpunt Cultureel Erfgoed Enschede is een centraal informatiepunt, dat een breed publiek in de gelegenheid stelt om melding te doen van bedreigd, onbekend en/of ondergewaardeerd historisch erfgoed in de gemeente Enschede.

De doelstelling van het Meldpunt is het leveren van een inhoudelijke bijdrage aan het behoud en waardering van karakteristieke, beeldbepalende gebouwen, objecten, landschappelijke elementen en structuren. Het resultaat van de melding kan zijn dat initiatieven worden ontwikkeld tot mogelijk behoud en/of ontwikkeling van een object.

Daarnaast kunnen we via ons maandelijkse Erfgoed Magazine en de website

www.cultureelerfgoedenschede.nl aandacht schenken aan de melding.

Met onze eigen kennis en de kennis uit ons (inter)nationale en regionale netwerk op het gebied van herontwikkeling, exploitatie & instandhouding, juridische zaken en (digitaal) informatiebeheer denken we graag mee met het erfgoedveld binnen de gemeente Enschede.

Met de inzender van de melding overleggen wij of een en ander geschikt is voor publicatie.

Uitsluitend met toestemming van de inzender gaan wij over tot eventuele publicatie.

Het meldpunt is gestart op 1 januari 2019 en u kunt uw bericht versturen via het blokje "Meldpunt Cultureel Erfgoed" onderaan iedere webpagina van onze website www.cultureelerfgoedenschede.nl of klik [HIER](#)

6. De Dom in Keulen, Unesco Wereld Erfgoed.

De Dom van Keulen (Dom St. Peter und Maria) is een [gotische kathedraal](#) in het centrum van de Duitse stad Keulen. Het is de hoofdkerk van het aartsbisdom Keulen. Daarnaast is het de grootste kathedraal in Duitsland.

De bouw begon op 15 augustus 1248 en kwam in de 16e eeuw stil te liggen. Pas eeuwen later, in 1824, werd de bouw hervat op basis van de originele ontwerpen. De kathedraal werd, inclusief de kenmerkende torens, in 1880 uiteindelijk in [neogotische](#) stijl voltooid. Alleen het laagste gedeelte van de westelijke toren is nog uit de 13e eeuw.

De dom is gebouwd in de vorm van een [kruiskerk](#) en is inclusief het schip en de torens 144,58 meter lang en 86,25 meter breed. Het gebouw heeft een bijzondere inventaris, waaronder enkele [glas in loodramen](#) die dateren uit de 14e en de 16e eeuw.

De kathedraal bevindt zich op een afstand van 250 meter van de Rijn en ligt in de buurt van het Köln Hauptbahnhof, de Hohenzollernbrücke, het Museum Ludwig en het Römisch-Germanisches Museum. Aan de noordkant van de dom bevindt zich de domschatkamer.

7. Culinaire erfgoed der Lage Landen. (1.)

*Een culinaire historische rondreis over eetgewoonten, koken en tradities.
Stokvis een vergeten vis uit de vastentijd.*

Culinaire erfgoed in Zwitserland.

Voor zover het u nog iets zegt, het is vastentijd. De vastentijd (ook wel de veertigdagentijd genoemd) is de periode van 40 dagen waarin katholieken zich voorbereiden op het Paasfeest. Deze periode staat in het teken van soberheid, inkeer, gebed en solidariteit. Maar ook van onthouding: Katholieken tussen de 18 en 60 jaar worden geacht op Aswoensdag en Goede Vrijdag slechts één volledige maaltijd te nuttigen (en twee kleine tussenmaaltijden) en op vrijdag onthoudt men zich traditiegetrouw van het eten van vlees. Gek genoeg was vis eten op die dagen wel toegestaan.

Biohof Mausacker en rechts Hans Opikofer met een stokvis een vasten delicatessie.

Het klinkt allemaal als culinair erfgoed want deze gedragsregels worden in Nederland nog maar heel beperkt toegepast met uitzondering van de Ramadan in de Islamitische gemeenschap. Maar het zal u verbazen want in het boerderij restaurant Biohof Mausacker aan de Bodensee in Zwitserland wordt nog altijd stokvis geserveerd als een vasten delicatessie.

Ook in Nederland is bij vis speciaalzaken nog altijd stokvis te krijgen.

Stokvis in Zwitserland

Dat Zwitsers graag kaasfondue, raclette en het aardappeltgerecht rösti eten, is over hun landsgrenzen bekend, maar dat er in enkele streken van Zwitserland ook stokvis wordt gegeten, zal minder bekend zijn. In het oosten van het land, gelegen aan het Bodensee, is veel fruitteelt, daarom wordt het in de volksmond ook wel "Most-Indien" genoemd. Wat afgelegen in dat gebied ligt de boerderij Mausacker tussen de vele fruitbomen. Daar produceert de bio-boer Hans Opikofer niet alleen appelsap, "Süss-Most" genaamd, en het alcoholhoudende "Saurer Most",

maar hij heeft in de boerderij ook een restaurant waar in de winter stokvis kan worden gegeten. Hij staat zelf in de keuken en heeft de oude traditie van zijn ouders en grootouders overgenomen. Stokvis was vroeger in dit gebied, tijdens de vastentijd, een goedkoop alternatief voor vlees. Maar het raakte gaande weg echter wat in onbruik. Gelukkig is de grootmoeder van de boer, op verzoek van rooms-katholieken, weer stokvis gaan bereiden.

Stockfisch		
Stockfischsalat°	lauwarmer Fisch mit Fenchel Kimschi	16 / 19 / 24
Original°	mit ganz viel knusprigen Zwiebeln	24 / 28 / 32
Bärlauch	mit heisser Butter (CH) oder Olivenöl (Kreta)	24 / 28 / 32
Ingwer Kimschi	Fisch	24 / 28 / 32
Ajillo°	Mostindia: Knoblauch, Saft* und Raps*- und Olivenöl*	24 / 28 / 32
Grünes Curry°	schön scharf	24 / 28 / 32

De menukaart van Biohof Mausacker met stokvis.

In Nederland werd het vaak gegeten met rijst, aardappelen en gebakken uien, bleven er resten over, dan maakte men de dag daarna er een stampot van. De Portugezen zijn er nog steeds dol op en kennen zo hun eigen receptuur, ook de Italianen zijn er al eeuwen mee bekend. En via Italië zal de stokvis wel in de Zwitserse keuken terecht zijn gekomen. Boer Oppikofer wil in ieder geval de stokvis alleen van een firma uit Italië in zijn keuken en maakt die graag met gebakken uien klaar. Ook moderne varianten met een oosterse twist staan op het menu. De firma in Italië walst de stokvis, daarna wordt die geëvacueerd. Het walsen vervangt het beuken. Dit beuken is het murw maken van de stokvis met een hamer, een eeuwenoude bewerking, die al staat afgebeeld op de prent "De magere keuken" uit 1563 van Pieter Bruegel de Oudere. Door het beuken/walsen kan de stokvis makkelijker vocht opnemen en dan nog moet die meerdere dagen weken.

Pieter van der Heyden, naar Pieter Bruegel de Oude, De magere keuken, 1563, gravure, 224 x 291 mm (Koninklijke Bibliotheek van België) Links onder op de tekening het hameren van de stokvis.

Stokvis is een aloude conservering methode, die de Nederlandse zeevaarders in vroeger eeuwen op hun verre reizen meenamen, ook naar "De West", zodoende leerden de inwoners van Suriname de stokvis kennen. Daar noemt men het Bakkeljauw, nog altijd een geliefd product in de Surinaamse keuken.

De vissers in Noorwegen die de kabeljauw vangen en drogen, vermoeden waarschijnlijk niet dat hun stokvis op een afgelegen boerderij in Zwitserland tijdens de vasten wordt gegeten.

Auteur:

-Majo Grasnigt (Romanshorn-Zwitserland)

-Biohof Mausacker

<https://mausacker.ch/>

Foto's:

-Daniel Aammann. CH

8. Vijf keer immaterieel erfgoed voorgedragen.

Op 6 maart 2026 maakte de Raad voor Cultuur in een advies bekend welk immaterieel erfgoed kansrijk is om te worden opgenomen op [UNESCO's 'Representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid'](#). Het gaat om een breed palet van vijf zogeheten 'erfgoedelementen' die worden beoefend in Nederland. Het is aan de nieuwe minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Rianne Litschert om een besluit te nemen over de voordracht ter nominatie bij UNESCO in 2027. De raad maakte de voorselectie op verzoek van haar ambtsvoorganger. De opname op UNESCO's 'Representatieve lijst van het cultureel immaterieel erfgoed van de mensheid' biedt een belangrijke vorm van erkenning en daarmee borging. Voor de nominatieronde van 2027 selecteerde de raad vijf zeer uiteenlopende, maar allemaal even kansrijke erfgoedelementen, variërend van festiviteiten tot ambachten en leefculturen.

Het gaat, in alfabetische volgorde, om:
*De herdenking en viering van het Leidens Ontzet 1574.
*Heggenvlechten
*Het Fanfareorkest
*Pride Amsterdam
*Woonwagencultuur
Mensen bepalen zelf of iets tot hun immaterieel erfgoed behoort en of ze het willen aanmelden voor de 'Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland'.

Alleen erfgoed dat is opgenomen in deze inventaris mocht de raad in aanmerking nemen. Bovendien moesten de beoefenaars van het erfgoed zelf aangeven dat ze genomineerd willen worden. Het is verder noodzakelijk dat ze goed georganiseerd zijn en actief willen en kunnen bijdragen aan het eventueel samenstellen van een nominatiedossier.

9. Gevonden in het vuilnis.

Abonnement

Het Tijdschrift van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is gratis, u kunt zich online [abonneren](#).

U ontvangt het blad dan per post.

Gevonden in het vuilnis, een periodiek tijdschrift van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed.

Met onder andere aandacht voor:

- Afval van alle tijden, begraven in de Zuiderzee. Bij Zeewolde is een negentiende-eeuws vuilnisschip opgegraven dat nieuw licht werpt op de geschiedenis van stadsafval.
- Geen natuurij, geen corso, wel een kapseizend skûtsje. Het veranderende klimaat zet immaterieel erfgoed onder druk, maar tradities blijken veerkrachtig.
- Kubussen tegen kapellen, vleugels naast gevels. Uitbreidingen aan rijksmonumenten uit 1965-1990 vragen om een nieuwe blik op hun historische waarde.

10. De Klokkenplas hart van Enschede. (2.)

De Klokkenplas met het voormalige woonhuis "De Hoge Stoep" van de familie Van Heek

We keren terug naar de Klokkenplas een bijzonder pleintje in het centrum van Enschede met een historisch verleden. De Klokkenplas-plataan is een bijzondere boom in Enschede. De plataan aan de Klokkenplas is de oudste boom in het centrum van Enschede en heeft daarom een bijzondere monumentale status. De boom staat geregistreerd in het [Landelijk Register Monumentale Bomen](#), wat betekent dat hij (naast zijn leeftijd) ook op basis van omvang, schoonheid of cultuurhistorie belangrijk is. De boom is ongeveer 150 jaar oud en maakte vroeger deel uit van de tuin van de familie Van Heek.

De Klokkenplas heeft jarenlang gediend als parkeerplaats voor bezoekers van het centrum van Enschede en het gemeentehuis. Betalen voor parkeren was toen niet aan de orde laat staan Handhaving. In het begin van de zeventiger jaren van de vorige eeuw was het dus heel gewoon om met de auto het centrum van Enschede in te rijden. Goed om te weten! Het parkeertarief in de binnenstad van Enschede bedraagt nu € 3,85 per uur van maandag tot en met zondag.

Ontdekking van een historische waterput bij de Klokkenplas in 1978 en fundamenteën in 1991.

Archeologische vondsten bij de Klokkenplas,

De Klokkenplas achter het stadhuis aan de Langestraat houdt archeologen al decennia lang bezig. In de jaren '60 van de vorige eeuw kreeg ze haar naam, vernoemd naar de kerkklokken die na de stadsbrand van 1862 hier tijdelijk opgeslagen lagen. Maar ooit lag hier een ondiepe poel met een bodem van veenmodder. De zandgronden die daaronder lagen zijn nu nog te vinden, zo'n anderhalve meter onder het straatniveau. De Klokkenplas in de Enschedese binnenstad is een historisch rijke plek waar diverse archeologische vondsten zijn gedaan. Het gebied maakt deel uit van de oude middeleeuwse stadskern en staat op de [Archeologische Beleidskaart](#) van Enschede te boek als een terrein van hoge archeologische waarde.

De belangrijkste onderzoeken en vondsten zijn;

Aardewerk: Er is grijsbakkend aardewerk aangetroffen dat gedateerd is in de eerste helft van de 17e eeuw. Ook zijn er vondsten gedaan van aardewerk uit het Westerwald met kobaltblauwe versieringen.

Historische bebouwing en sporen: Tijdens verschillende onderzoeken, waaronder bij Klokkenplas 30, zijn er sporen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van beerputten en fundamenteën. Dergelijke locaties worden vaak omschreven als "gouden vindplaatsen" omdat ze door de eeuwen heen als afvalstort werden gebruikt

11. Nieuw op onze website.

Wij informeren u graag over nieuwe items op onze website www.cultureelerfgoedenschede.nl:

[Rijksmonument Ripperdastraat 8.](#)

12. Kerkenvisies feiten en inzichten 2..

De tweede editie van de Kerkenvisies feiten en inzichten is uit. Deze publicatie uit november 2024 geeft recente feiten en ontwikkelingen weer, die mede namens de kerkenvisies zijn ontstaan in het Nederlands religieuze erfgoed. Eind 2018 vond de aftrap plaats van een gezamenlijke kerkenaanpak in Nederland.

Overheden, erfgoedorganisaties en kerkeigenaren ondertekenden afspraken over hun inzet voor religieus erfgoed. De kerkenaanpak werd vormgegeven in het Programma Toekomst Religieus Erfgoed, ondergebracht bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Doel van de samenwerking was het vergroten van draagvlak en het benadrukken van het grote culturele, historische en maatschappelijke belang van kerkgebouwen. Klik [HIER](#) voor het rapport Kerken visies.

13. Street art van Jan is De Man.

Jan Is De Man is een street-artist die al sinds 25 jaar muurkunst maakt. Eerst als jochie in het illegale circuit en de afgelopen 15 jaar als professioneel artiest. Jan is goed in het maken van 3D illusies en verandert grote en kleine muren in kleurrijke kunstwerken. Op de buitengevel van een flatgebouw aan de Sterrenstraat worden we nog weer herinnerd aan het industrieel textieltijdperk van Enschede. Een fraaie 3D compositie.

14. Metaformose voor Boulevardkwartier.

In de jaren 1970 waren de villa's aan de Nijverheidstraat in Enschede voornamelijk bewoond door vooraanstaande families, vaak met banden met de lokale industrie en textielsector. Een bekend voorbeeld is de fabrikantenvilla op Nijverheidstraat 2 (Hermandad), die in de vorige eeuw werd bewoond door de joodse familie Van Gelderen, eigenaren van de Stoomweverij Nijverheid.

Deze kantoorkolos kwam in de plaats van de Villa's aan de Nijverheidstraat.

Stoomweverij Nijverheid

In 2019 kreeg dit pand een nieuwe bestemming als restaurant. Niet alle villa's aan de Nijverheidstraat hebben de tand des tijds doorstaan.

Boulevard 1945-1 Hoek Haaksbergerstraat Nijverheidstraat, nieuwbouw van de Nederlandse Middenstands Bank (NMB). september. 1980. Het pand staat op de nominatie voor herontwikkeling of sloop.

Nijverheidstraat. Links de villa's vanaf de hoek Ripperdastraat en links midden het politiebureau. in het midden is nog een klein deel over van textiefabriek Nijverheid.

Transformatie van de wijk

In de loop van de 20e eeuw onderging de Nijverheidstraat en haar omgeving aanzienlijke veranderingen. Veel oorspronkelijke villa's werden gesloopt of kregen een andere bestemming, zoals kantoren of horecagelegenheden. Tegelijkertijd verschenen er nieuwe gebouwen in de stijl van de wederopbouw, die leidde tot een mix van architectonische stijlen in de wijk.

Recent heeft de gemeenteraad de nieuwe gebiedsvisie Boulevardkwartier vastgesteld. Dit nieuwe woongebouw is een sleutelproject binnen die visie en voor de binnenstad.

*De nieuwe woontorens aan de kop van de Boulevard 1945.
Ontwerp en artist impression(s): Orange Architects*

Wethouder Malkis Jajan: "De Kop van de Boulevard is één van de mooiste onbebouwde plekken van Oost-Nederland. Hier voegen we de komende jaren veel woningen toe. Dat dit gebied nu eindelijk in beweging komt, is belangrijk voor Enschede. Deze eerste fase is het begin. Stap voor stap krijgt de binnenstad hier een compleet nieuw gezicht." Aldus Wethouder Malkis Jajan.

Het zal even wennen zijn met de grootstedelijke ambities van Enschede. Maar misschien hebben we wel weer een deel van de woningnood hiermee opgelost.

15. Het verhaal van Oldenzaal vroeger, nu, en straks.

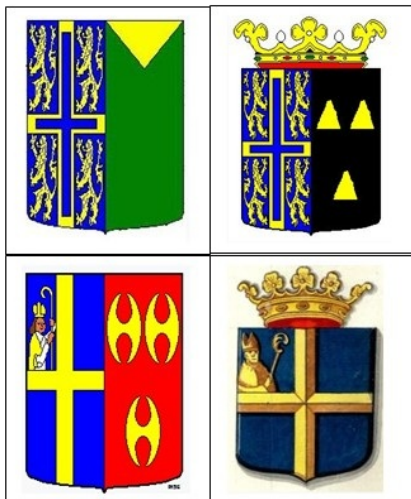
weinig meer
terug te vinden.

Oldenzaal het Pompei van Twente en klimaatadaptatie in de strijd tegen het water.

16. Gemeenten noordoost Twente gaan samenwerken.

De vier gemeenten Losser, Oldenzaal, Denekamp en Tubbergen hebben besloten meer samen te gaan werken als het gaat om het cultureel erfgoed. Dit sluit aan bij landelijk erfgoed onderzoek dat gemeenten adviseert om meer samen te werken en hiermee te kunnen voldoen aan wettelijke bepalingen inzake erfgoed.

Uit een onderzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten bleek dat het met name voor kleinere gemeenten moeilijk kan zijn om hieraan te voldoen.

Samenwerking tussen gemeenten kan dus een oplossing zijn om elkaar te versterken, kennis te delen en te voldoen aan de wettelijke verplichtingen die de gemeenten hebben inzake erfgoed.

De gemeentewapens van de vier samenwerkende gemeenten.

Burgemeester Patrick Welman van Oldenzaal: "Door samen op te trekken versterken we elkaar en zorgen we ervoor dat ons waardevolle erfgoed ook voor toekomstige generaties behouden blijft." Dat wordt onderstreept door wethouder Hilde Berning van Tubbergen: "De uitdagingen op het gebied van erfgoed worden steeds complexer, zeker voor kleinere gemeenten. Door de samenwerking te verkennen, versterken we elkaar en kunnen we beter inspelen op landelijke ontwikkelingen en wettelijke verplichtingen."

Het resultaat van de eerste gesprekken tussen de vier gemeenten is vastgelegd in een conceptplan. Dit plan vormt het startpunt voor een verdere verkenning. Na de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart wordt deze verkenning uitgevoerd. Het is de bedoeling hierbij ook musea en andere erfgoedinstellingen te betrekken. De resultaten van de verkenning worden voorgelegd aan de nieuwe colleges. Bron: 1Twente.

17. "De Efteling" van Enschede krijgt nieuwe bewoners.

Foto: SCEE.

De verbouw van de Hengelosestraat 99 in Enschede (het voormalige ITC gebouw) gaat naar verwachting in 2028 van start. Het bijzondere kantoorgebouw wordt getransformeerd tot rijkskantoor voor de Belastingdienst. Duurzaamheid, veiligheid en behoud van het karakter staan hierbij centraal.

Het Rijks Vastgoed Bedrijf (RVB) heeft het pand in september 2023 aangekocht van de Universiteit Twente.

Het pand is zo'n dertig jaar oud en voldoet niet meer aan de huidige standaarden van het RVB.

Eind dit jaar wil het RVB de aanbesteding gegund hebben en volgend jaar moet de omgevingsvergunning rond zijn. Het doel van het project is het centraliseren van de Belastingdienst in de regio Twente. Op dit moment is de Belastingdienst verspreid over drie verschillende panden in de regio (Almelo, Hengelo en Enschede)

Foto onder: RVB

18. Palmпасen in Glanerbrug 1952 en 1954.

Om toch nog even in de stemming te komen voor de Pasen.

Peter A. Waardenburg.

19. Bescherming van raatakkers en karrensporen.

In Overijssel zijn op meerdere plekken waardevolle restanten uit het verleden te vinden. Twee daarvan zijn raatakkercomplexen en karrensporen. Gedeputeerde Staten hebben besloten om ze per direct te beschermen. Grondeigenaren zijn hierover in april 2025 geïnformeerd.

Sinds de bekendmaking heeft de provincie 138 zienswijzen binnengekregen. Ook heeft een extern bureau onderzoek gedaan. Daaruit is gebleken dat op sommige plaatsen de sporen inmiddels zijn verdwenen of net iets anders lopen dan werd gedacht. Gedeputeerde Staten hebben daarom op 20 januari 2026 besloten de instructieregels op een paar punten aan te passen. De bescherming van raatakkers en karrensporen moet worden geregeld in het omgevingsplan van gemeenten. In de Omgevingsverordening geven we daar als provincie opdracht toe. De Omgevingsverordening is nu naar Provinciale Staten gestuurd. Naar verwachting nemen zij hierover een besluit op 6 mei 2026.
Bron: Provincie Overijssel

**Stichting Cultureel
Erfgoed Enschede**

info@cultureelerfgoedenschede.nl

Facebook

Website

Deze e-mail is verstuurd aan [{{email}}](#). • Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#). • U kunt ook uw [gegevens inzien en wijzigen](#). • Voor een goede ontvangst voegt u info@cultureelerfgoedenschede.nl toe aan uw adresboek.

